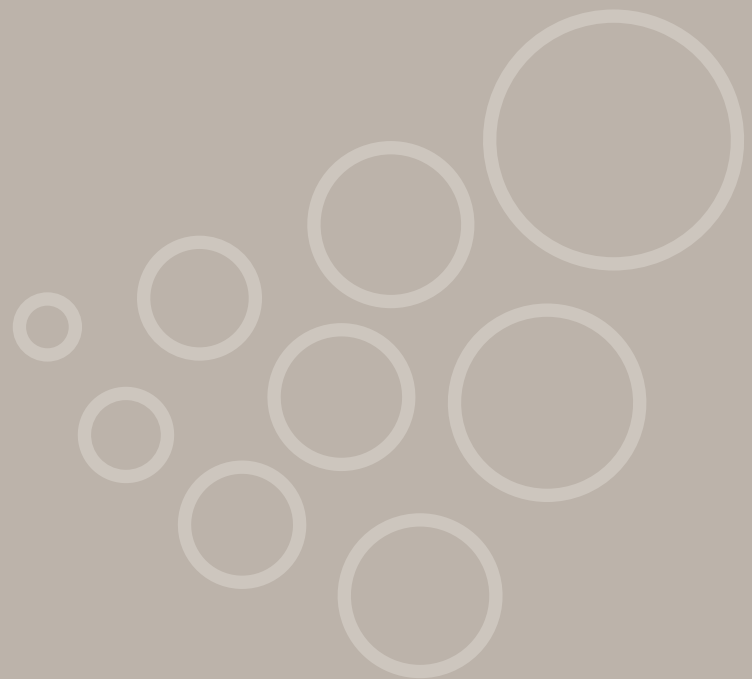

Delrapport 5

Kortlægning af praksisnær innovation i forsknings- og innovationsprogrammer

Delrapport 5: Kortlægning af praksisnær innovation i forsknings- og innovationsprogrammer

Indledning

Denne delrapport præsenterer DAMVAD's analyse af eksisterende danske forsknings- og innovationsprogrammer og hvordan de understøtter praksisnær innovation.

Udgangspunktet for analysen er, at der i de eksisterende innovationsprogrammer er et begrænset fokus på praksisnær innovation og forankring af innovationsprojekterne i de virksomheder og offentlige institutioner, der deltager i projekter under innovationsprogrammerne. Delrapporten tager udgangspunkt i begrebet praksisnær innovation og de innovationspolitiske virkemidler, der kan være med til at understøtte praksisnær innovation.

DAMVADs analyse af 36 danske forsknings- og innovationsprogrammer, viser at:

- Det varierer i hvilken grad, at forsknings- og innovationsprogrammerne har fokus på praksisnær innovation. Kun 3 programmer ud af 36 har høj grad fokus på medarbejderinddragelse og brugerne i innovation. Mens 12 ud af 36 i mindre grad inddrager medarbejdere i programudformningen. De resterende 21, svarende til knap 2/3 har intet fokus på medarbejderinddragelse i programdesignet.
- Inddragelse af medarbejdere fremhæves som et positivt element for innovationsprojekter, men der er dog ingen systematisk understøttelse af inddragelse af praksisnær involvering i projekterne.
- Programmer, der giver støtte til enkelte virksomheder har et snævert fokus på akademikeres og deres rolle for innovation.
- Der har været begyndende fokus på inddragelse af medarbejdere i innovationsprojekter under offentlige innovationsprogrammer. Men det tegner til, at det fokus reduceres blandt andet når midler til puljen for medarbejderdrevet innovation forventes at bortfalde i 2011.

Analysen viser, at det er en udfordring, at der i dag kun i begrænset omfang eksisterer konkret viden om praksisnær innovation drevet af medarbejdere. Viden der kan være med til at sikre, at forsknings- og innovationsprogrammerne bedre kan understøtte gevinsterne ved at øge forankringen af projekterne og inddragelse af en bred gruppe af medarbejdere.

Der er rum for nye virkemidler, der understøtter praksisnær innovation som supplement til andre innovationsformer.

Denne delrapport indgår i en række på fem delrapporter, se boks.

DAMVAD har udarbejdet en række analyser for LO vedrørende praksisnær innovation og faglærte og ufaglærtes rolle. Analyserne er præsenteret i delrapporterne:

Delrapport 1: Mere praksisnær innovation i Danmark – sammenfatning af resultater og udfordringer

Delrapport 2: Innovationskoncept for praksisnær innovation – hvad sætter gang i innovation?

Delrapport 3: Bevillinger til og effekten af forskning og innovation

Delrapport 4: Potentialet for praksisnær innovation

Delrapport 5: Kortlægning af praksisnær innovation i forsknings- og innovationsprogrammer

Formålet med analyserne er at få:

- Etableret en helhedsforståelse for innovation og få skabt et overblik over praksisnær innovation i de offentlige innovations- og forskningsprogrammer.
- Viden om faglærte og ufaglærtes rolle i de innovationsprojekter, som er finansieret af offentlige innovations- og forskningsprogrammer¹.
- Viden om potentialerne og gevinsterne ved at fremme faglærtes og ufaglærtes rolle i innovation.

Fremgangsmåde for kortlægningen og analysen af programmer

Med henblik på at kortlægge og analysere eksisterende danske forsknings- og innovationsprogrammer og hvordan de understøtter praksisnær innovation er 36 forsknings- og innovationsprogrammer gennemgået¹. De programmer som er gennemgået, er programmer der bevilger midler som virksomheder og videninstitutioner kan søge. I analysen opereres med begrebet erhvervsrettede midler, hvilket dækker over midler der er konkurrenceudsatte og som virksomheder og offentlige institutioner kan søge om². For en oversigt over programmer, der er omfattet af analysen se bilag 1 og tabel 1 i næste afsnit.

De 36 programmer dækker hovedparten af programmerne på Forsknings- og Innovationsstyrelsens oversigt over innovationspuljer i 2009³, samt Erhvervs- og Byggestyrelsen nye Forny-

¹ Programmerne videnskups- og forskningskupon er i december 2009 lagt sammen og fremstår således som en ordning.

² Se delrapport 3: Bevillinger og effekten af forskning og innovation.

³ Se Forsknings- og Innovationsstyrelsen (2009): Innovationstilbud til virksomheder – En guide for rådgivere. Forsknings- og Innovationsstyrelsens EU program Artemis og Udenrigsministeriets program for Offentlige Private Partnerskaber i udviklingslande er ikke omfattet af kortlægningen.

elsesfond og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri's nye ordning Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram (GUDP), samt de europæiske teknologiplatforme (ETP), som Forsknings- og Innovationsstyrelsen er ansvarlige for.⁴

Det skal bemærkes, at størstedelen af de 36 programmer som er inddraget i analysen, ikke har som deres erklærede mål at støtte praksisnær innovation og understøtte de faglærte og ufaglærtes rolle i de ordninger de medfinansierer. Men med udgangspunkt i innovationskonceptet⁵, argumenterer vi for, at også forskningsprojekter kræver en organisatorisk forankring og, at medarbejderne på arbejdspladsen er inddraget så de kan implementere og sikre den varige effekt af innovationen. Forankring og medarbejderinvolvering er hidtil ikke noget som programmerne har været særlig fokuserede på.

Programmerne er analyseret ved desk research af programmerne hjemmeside og andet tilgængeligt materiale. Desk researchen har haft til formål at belyse i hvilket omfang, at inddragelse af medarbejdere omtales i forbindelse med formålsbetegnelser, indsatsområder samt bevillingskrav i programmerne. Programmets indsatsområder og bevillingskrav indikerer, hvad programmet ønsker at satse på og prioritere i de projekter, der gives bevilling til og vil dermed kunne anvendes til at vurdere i hvilken grad medarbejderinddragelse i innovationsprojekter fremstår som en prioritet og noget der vægtes i forhold til programmets bevillinger. På den baggrund er der foretaget en vurdering af graden af fokus på medarbejderinddragelsen. Det skal bemærkes, at det er medarbejdere i bred forstand, ikke kun ufaglærte og faglærte, vi har undersøgt programmerne for. Resultaterne af desk research er præsenteret i næste afsnit.

Indsigterne fra desk researchen er nuanceret og perspektiveret gennem kvalitative interviews med seks programledere fra udvalgte innovationsprogrammer. Yderligere vil ti kvalitative interviews med medarbejdere, der har deltaget i projekter under innovationsprogrammer indgå for at tilføje en projektdimension til undersøgelsen.

Fremgangsmåde har det usikkerhedsmoment, at kortlægningen primært tager udgangspunkt i formålsbeskriver og bevillingskrav, og på den baggrund kan det ikke afgøres hvor mange medarbejdere og hvilke medarbejdere, der er inddraget i de konkrete projekter. En kortlægning af programmernes formålsbeskrivelse og bevillingskrav⁶ bidrager dog med in-

⁴ De 36 programmer dækker 99 pct. af midler til de programmer Forsknings- og Innovationsstyrelsen inddrager i deres guide. Ikke alle 36 programmer er finansieret på finansloven. Det gælder de 9 programmer: EU's 7. rammeprogrammer (der kan gennem VTU's program for innovationsprojekter ydes midler til ansøgninger til EU's 7. rammeprogrammer), Eurostars, Artemis, De europæiske teknologiske platforme, VTU's GazelleGrowth programmer (der er ikke afsat midler på finansloven i 2009), ElForsk, ForskEL, ForskNG og ForskeVE. De regionale innovationsagenter er en ordning under GTS-institutterne, så de er på finanslov, men dækket af de midler i kategorien "blokmidler til institutioner". Se delrapport 3: Bevillinger til og effekten af forskning og innovation. De 26 andre programmer, der er finansieret på finansloven og inkluderet i de erhvervsrettede midler udgør 76 pct. af de midler, idet de 26 programmer står for 2,6 mia. kr. i 2009 ud af de samlede erhvervsrettede midler på 3,5 mia. kr. på finansloven. Se bilag 2 i delrapport 3 for en nærmere oversigt over de programmer, der indgår i de erhvervsrettede midler.

⁵ Se delrapport 2: Innovationskoncept for praksisnær innovation – hvad sætter gang i innovation?

⁶ For at imødekomme dette usikkerhedsmoment vil det være nødvendigt at gennemgå projekter for samtlige innovationsprogrammer, hvilke falder uden for rammerne af denne rapport.

formation om, hvor meget fokus der er på praksisnær innovation fra bevillingsmyndighedernes side. Når kortlægningen suppleres med de kvalitative interviews, er det DAMVADs vurdering, at det vil være begrænset, hvad der sker af praksisnær innovation i projekterne, hvis det ikke er et fokusområde for programmet.

En fordel ved fremgangsmåden er, at den synliggør de prioriteter, som programmerne signalerer i det offentligt tilgængelige materiale som også er det materiale virksomheder, der ønsker at søge om midler bliver mødt med.

Kortlægningen af programmerne tager afsæt i DAMVADs kategorisering af innovationsprogrammer i tre kategorier af virkemidler⁷. De tre kategorier af virkemidler er:

- **Innovationsprojekter.** Innovationsprojekter har gennem konkrete samarbejdsprojekter til formål at skabe fælles videnopbygning mellem videninstitutioner og virksomheder samt udvikling af produkter eller services.
- **Netværk.** Netværk har til formål at skabe formelle netværk mellem virksomheder og videninstitutioner. Netværk involverer ikke nødvendigvis konkrete innovationsaktiviteter. Et eksempel på virkemidlet er Forsknings- og Innovationsstyrelsens Innovationsnetværk.
- **1:1 ordninger.** 1:1 ordninger har til formål at understøtte målrettet kompetenceopbygning i virksomheder og styrke deres kompetencer for samarbejde med videninstitutioner. Eksempler på virkemidler er Forsknings- og Innovationsstyrelsens ordninger for erhvervsPhD og videnpilot.

Mangel på inddragelse af medarbejdere i forsknings- og innovationsprogrammer

Udgangspunktet for kortlægningen er at fastslå i hvor høj grad der er fokus på inddragelse af medarbejdere i forbindelse med projekter, som modtager støtte fra programmerne. Der vil typisk være medarbejdere udover ledelsen, der deltager i et innovationsprojekt. Denne analyse sætter fokus på den brede inddragelse af medarbejdere på tværs af faggrupper. Kortlægningen ser på om programmerne har fokus på samspil mellem forskellige faggrupper, og om der er fokus på, at resultaterne fra innovationsprojekterne skal have en bred forankring i virksomhederne og de offentlige institutioner, der deltager. Sidstnævnte har til formål at vurdere om projekterne forventes at få en varig effekt, hvor det er organisationen, der er lærende og ikke kun enkelt personer, der har deltaget i det konkrete projekt.

⁷ Se delrapport 2: Innovationskoncept for praksisnær innovation – hvad sætter gang i innovation? hvor kategoriseringen er nærmere beskrevet. Af tabel 1 næste afsnit fremgår det hvordan de 36 programmer er fordelt på de tre kategorier af virkemidler.

I kortlægningen er programmernes fokus på inddragelse af medarbejdere anvendt som en indikator for praksisnær innovation⁸. DAMVAD har til analysen graderet programmerne efter deres fokus på medarbejderinddragelse:

- Høj grad af fokus på inddragelse af medarbejdere
- Mindre grad af fokus på inddragelse af medarbejdere
- Intet synligt fokus på inddragelse af medarbejdere

Høj grad af fokus på medarbejderinddragelse indikerer, at der i programbeskrivelsen gives udtryk for, at medarbejdere skal inddrages som en bærende kraft i forhold til innovationsprocesserne for at opnå bevilling til gennemførelsen af projektet. Der vil i disse programmer være tale om, at projekterne har et udtalt fokus på medarbejderes rolle i forbindelse med innovation og at deres inddragelse betragtes som en forudsætning for at imødekomme innovationsprogrammets formål. Et eksempel er Erhvervs- og Byggestyrelsens program for medarbejderdreven innovation.

Mindre grad af fokus på inddragelse af medarbejdere omfatter programmer, hvor der i programbeskrivelsen gives udtryk for, at medarbejdere er vigtige for projektets udformning eller at det i beskrivelserne af projektdelene vidner om, at medarbejdere kan inddrages for at efterleve bevillingskravene. I disse programmer fremgår inddragelse af medarbejdere dog ikke som et bevillingskrav. Samtidig vil det også være kendetegnende for programmer i denne kategori, at de har et udpræget fokus på virksomheden, men ikke direkte på medarbejdere. Det er derfor muligt at medarbejdere indgår i projekter under programmerne i denne kategori, men det vil være op til projektets egen udformning. Innovationslovens bevillinger til kompetenceopbygning er et eksempel herpå.

Intet synligt fokus på inddragelse af medarbejdere indikerer, at der i beskrivelserne ikke fremgår noget fokus på medarbejdere og, at programmets udformning ikke direkte inviterer til inddragelse af medarbejdere i projekterne. I programmer med intet synligt fokus på medarbejderinddragelse indgår der dog programmer med en meget bred bevillingsramme og hvor der således vil kunne inkluderes projekter med et udtalt medarbejderfokus, men det vil dog ikke være det mest oplagte ud fra beskrivelsen at dømme.

Af tabel 1 fremgår en oversigt over graduering af programmerne efter deres fokus på medarbejderinddragelse. I bilag 1 forefindes en mere detaljeret version af oversigten, der også indeholder information om formål, deltagere og programmernes brug af evaluering.

⁸ Praksisnær innovation som begreb ikke endnu er bredt forankret og derfor ikke kan forventes at fremgå af programbeskrivelser og bevillingskrav. Da inddragelse af medarbejdere i innovationsprocesser er en forudsætning for praksisnær innovation bruges det som et pejlemærke for udbredelsen af praksisnær innovation og en indikator for at synliggøre om der er rammer for praksisnær innovation i innovationsprogrammerne.

Tabel 1. Fokus på praksisnær innovation i innovationsprogrammerne

Programkategori	Program	Grad af fokus på medarbejder inddragelse
1:1 ordninger		
VTU	ErhvervsPhD	Intet synligt fokus
VTU	Videnpiloter	Intet synligt fokus
VTU	Regionale innovationsagenter	Mindre grad
UM	Innovationspakker (international rådgivning)	Intet synligt fokus
Netværk		
VTU	Innovationsnetværk	Mindre grad
VTU	De europæiske teknologiske platforme (ETP) (1)	Intet synligt fokus
Innovationsprojekter		
VTU	Innovationskonsortier	Intet synligt fokus
VTU	Højteknologifonden	Mindre grad
VTU	Strategisk forskning	Intet synligt fokus
VTU	Videnkupon/Forskningskupon	Intet synligt fokus
VTU	Eurostars (internationalt samarbejde)	Intet synligt fokus
VTU	Åbne midler	Mindre grad
VTU	GazelleGrowth programmet (global vækst)	Intet synligt fokus
FM	ABT fonden	Mindre grad
FVM	Innovationsloven	Mindre grad
FVM	Erhvervsudvikling - forarbejdning (fødevarer)	Intet synligt fokus
FVM	Erhvervsudvikling - det primære jordbrug	Intet synligt fokus
FVM	GUDP	Mindre grad
KEMIN	EForsk - effektiv energianvendelse	Intet synligt fokus
KEMIN	ForskEI - miljøvenlig energiproduktion	Intet synligt fokus
KEMIN	ForskNG - udvikling af gasteknologier	Intet synligt fokus
KEMIN	ForskVE - små VE teknologier	Intet synligt fokus
KEMIN	Energiteknologisk Udviklings- og Demonstrationsprogram (EUDP)	Intet synligt fokus
ØEM	Program for brugerdreven innovation	Høj grad
ØEM	Pulje til medarbejderdreven innovation	Høj grad
ØEM	Fornyelsesfonden	Mindre grad
ØEM/regioner	Den Europæiske Socialfond	Mindre grad
ØEM/regioner	Den Europæiske Regionalfond	Mindre grad
MIM	Virksomhedordningen (miljøindsats)	Intet synligt fokus
MIM	Produktudviklingsordningen for skovbruget og træindustrien	Mindre grad
MIM	Tilskud til miljøeffektiv teknologi	Mindre grad
MIM	Produktionsafgiftsfonden for juletræer og pyntegrønt	Intet synligt fokus
MIM	Teknologipuljen for jord- og grundvandsforurening	Intet synligt fokus
MIM	Miljøstyrelsens Program for Bekæmpelsesmiddelforskning	Intet synligt fokus
Forbyggelsesfonden	Forebyggelsesfonden - ny teknologi der forebygger nedslidning	Høj grad
EU	EU's 7. rammeprogram(for-projekter)	Intet synligt fokus

Kilde: DAMVAD 2010 med inspiration fra Forsknings- og Innovationsstyrelsens publikation "Innovationstilbud til virksomheder – en guide for rådgivere (2009) Anm: Der er anvendt følgende forkortelser i ovenstående skema: VTU – Videnskabsministeriet, UM – Udenrigsministeriet, FM – Finansministeriet, FVM – Fødevareministeriet, KEMIN – Klima- og Energiministeriet, ØEM – Økonomi- og Erhvervsministeriet, MIM – Miljøministeriet.

Gradueringen er designet for at klargøre fokus på inddragelse af medarbejdere i forbindelse med innovation. For hovedparten af innovationsprogrammerne er udgangspunktet ikke medarbejderinddragelse, og det fremgår derfor ikke. Udgangspunktet for denne analyse er,

at det er vigtigt med den brede medarbejderinddragelse, hvis projekterne skal have en varig effekt og det er organisationen, der er lærende og ikke kun enkelt personer, der har deltaget i det konkrete projekt.

Gennemgangen viser, at det er en udfordring for praksisnær innovation, at kun 3 programmer ud af 36 har et stort fokus på medarbejderinddragelse og brugerne i innovation. Mens 12 ud af 36 i mindre grad inddrager medarbejdere i programudformningen. De resterende 21, svarende til knap 2/3 har intet fokus på medarbejderinddragelse i programdesignet. Det manglende fokus går på tværs af de forskellige programkategorier og ministerier, hvilket er et udtryk for en generel og tværgående tendens.

Samtidig viser kortlægningen, at det kun er i Pulje til medarbejderdreven innovation og Forebyggelsesfonden, at der er en høj grad af fokus på inddragelse af medarbejdere og hvor dette fremstår som et bevillingskrav. Det er således en forsvindende lille andel af innovationsprogrammerne, der specifikt har fokus på medarbejderinddragelse som et bærende element af projekter, der modtager bevilling. Dette reduceres yderligere, når Pulje for medarbejderdreven innovation sandsynligvis afvikles, når midler til puljen ophører i 2011 og ligeledes i kraft af, at Program for brugerdreven innovation er lukket ned med virkning i 2010.

Det vidner således om, at det sparsomme fokus på medarbejders inddragelse i innovationsprocesser mister fodfæste i de offentligt støttede innovationsprogrammer. Analysen viser, at det kan blive en udfordring at skabe fornyet politisk opmærksomhed om værdien af praksisnær innovation som led i innovationsindsatsen i Danmark.

Yderligere viser indsigten fra de kvalitative interviews, at der generelt måles på målbare effekter i projekterne, men der er ingen systematisk indhentning af viden om værdien/gevinsten ved medarbejderinvolvering i innovationsprocesserne, og at det primært er på overordnede linjer og parametre som der evalueres på.

Virkemidler og inddragelse af medarbejdere i forsknings- og innovationsprogrammer

Analysen af programmernes virkemidler viser, at der er forskel på, hvordan de tre kategorier af virkemidler inddrager medarbejdere (se side 4 for de tre kategorier af virkemidler).

Hovedparten af de eksisterende 1:1 ordninger har intet fokus på den brede medarbejderinddragelse, men har et snævert fokus på akademikere – erhvervsPhD og videnpilot ordningen – der har til formål at bringe akademiske kompetencer ud til virksomheder, hvor dette ikke er udbredt.

For netværkene er det karakteristisk, at der ofte er tale om store innovationsnetværk med mange forskellige deltagere. Fokus i denne type projekter er primært på samspil mellem forskere, videninstitutioner og større virksomheder. Der er således ikke et særskilt fokus på medarbejdere og deres rolle i netværkene, da det er virksomheden, der er i fokus for programmet. Med andre ord, er der fra ordningens side ikke fokus på, at den viden, der genereres i netværkene skal have en bred organisatorisk forankring hos de virksomheder der deltager, og det er op til virksomhederne selv at skabe rammerne for praksisnær innovation.

Fra tabel 1 fremgår det ligeledes, at der for 17 ud af de 30 programmer, der er placeret under programkategorien innovationsprojekter intet fokus er på medarbejderinddragelse. Men med andre ord så har lidt under halvdelen af programmerne i denne programkategori et fokus på praksisnær innovation, om end det stadig er et begrænset fænomen. I en række programmer er der indirekte beskrivelser af en bred inddragelse medarbejdere, mens der i tre programmer er en høj grad af inddragelse af medarbejdere eller brugerne⁹ og hvor en bred medarbejdersammensætning betragtes som kilde til innovation. Det drejer sig særligt om henholdsvis Pulje til medarbejderdreven innovation og Forebyggelsesfonden, samt Program for brugerdreven innovation, hvor brugerne og deres bidrag til innovation er i fokus og hermed også en praksisnær tilgang.

Det overordnede resultat fra kortlægningen er, at der er begrænset fokus på medarbejderinddragelse i innovationsprojekter. Og de forsknings- og innovationspolitiske virkemidler, som de er tilrettelagt i dag, understøtter kun praksisnær innovation i et begrænset omfang. Det er en udfordring, at programmerne ikke sætter fokus på den brede medarbejderinddragelse, da det gør det svært at sikre, at viden fra offentligt finansierede programmer bliver forankret i organisationen og er med til at skabe varig effekt.¹⁰

Barrierer for deltagelse i innovationsprogrammer hindrer praksisnær innovation

Indsigten fra de kvalitative interviews med programledere fra innovationsprogrammerne peger på, at der for flere innovationsprogrammer ligger en udfordring i blot at få virksomheder til at deltage aktivt i programmerne. Derfor stilles der ikke yderligere og specifikke krav om inddragelse af medarbejdere for ikke at gøre virksomhedsdeltagelsen mere uoverskuelig. I de kvalitative interviews pointerede programlederne således, at der primært lægges op til, at virksomhederne deltager med midler og timer, og at det er op til virksomhederne selv at få det forankret i virksomheden. Programmernes hovedfokus er derfor at få virksomhederne forankret i projekterne, og ikke medarbejdere.

Interviewene indikerer, at der er en opfattelse af, at krav om inddragelse af medarbejdere og forankring af projekterne i virksomhederne vil gøre det mindre attraktivt for virksomheder at deltage i programmerne. På den anden side kan der argumenteres for, at flere virksomheder vil opnå en fordel ved at deltage i programmerne, hvis de fik et større fokus på at løse praksisnære innovations udfordringer for virksomhederne. Og det dermed ikke er krav om inddragelse af medarbejdere og forankring, der er barriererne, men programmerne manglende fokus på de praksisnære problemstillinger.

Interviewene peger derfor på, at der i dag eksisterer barrierer for at få virksomhederne til at deltage aktivt i programmerne, hvilket indikerer, at der er behov for mere viden om, hvad der udgør barrierer for virksomheders aktive deltagelse i programmerne. Og der er behov for konkret viden om, hvordan et fokus på om praksisnær innovation kan være med til at understøtte virksomhedernes aktive deltagelse i programmerne.

⁹ Erhvervs- og Byggestyrelsens Program for brugerdreven innovation har fokus brugerne og praksisnær innovation.

¹⁰ Se delrapport 2: Innovationskoncept for praksisnær innovation – hvad sætter gang i innovation.

Manglende incitament for medarbejderinddragelse i innovationsprogrammer

Ovenstående gennemgang af innovationsprogrammer demonstrerede en synlig mangel på fokus på en bred inddragelse af medarbejdere i størstedelen af innovationsprogrammerne. Dog viser erfaringerne fra de kvalitative interviews med medarbejdere¹¹, der deltager i projekter under innovationsprogrammer, at medarbejderne oplever det positivt at blive inddraget i innovationsprojekter.

De positive elementer kommer til udtryk ved, at medarbejderne generelt giver udtryk for, at de oplever en større glæde ved deres arbejde, samt at deres faglige kompetencer udvikles gennem nye samarbejdskonstellationer. Samtidig er det medarbejdernes oplevelse, at deres arbejdsplads har opnået resultater, der er lykkedes, fordi medarbejdernes praksisnære inputs er blevet inddraget. Og endelig viser de kvalitative interviews, at medarbejderne oplever, at borgere og kunder får bedre services og produkter, når medarbejdere har været involveret i innovationsprocessen¹².

Eksempelvis bemærker køkkenassistent og projektdeltager på et projekt under program for medarbejderdreven innovation følgende om gevinster for virksomheden:

"For de deltagende storkøkkener har det været en gevinst, at der er udviklet så mange nye ideer gennem projektet. Det har givet mere tilfredse brugere, der har nydt godt af vores innovative menuforslag. Derudover er der lagt mere mærke til køkkenet, fordi projektet har været omtalt i nogle artikler. Det er også vigtigt".

Gevinster ved praksisnær innovation understøttes ikke af Innovationsprogrammer

De kvalitative interviews viser samtidig, at også programledere opfatter, at en bred inddragelse af deltagere på projekter og derfor også flere medarbejdergrupper som relevant og vigtigt for gennemførelsen af projekterne under programmerne. Men programlederne understreger samtidig, at programmerne ikke er specifikt fokuserede på medarbejdernes deltagelse og funktion i projekterne, da det ikke indgår som bevillingskrav – dog med klar undtagelse af program for medarbejderdreven innovation. Inddragelse af en bred medarbejdergruppe anses således af programlederne som et positivt element i projekterne, der dog ikke honoreres i forhold til bevilling. Interviewene med programlederne fremhævede samtidig, at de gerne ser, at innovationsprogrammerne har en bred afsmittende effekt i deltagende virksomheder og at medarbejderes kompetencer udvikles som afledt effekt af deltagelsen. Da dette betragtes som en afledt effekt også i kraft af, at det ikke indgår i som et bevillingskrav og således heller ikke område, der måles systematisk på i evalueringer.

For et program som vidempilot ordningen, hvor det er målsætningen at hjælpe virksomheder med at få adgang til akademiske kompetencer, kan der dog også være afledte effekter i for-

¹¹ Se bilag 2

¹² Se delrapport 4: Potentialet for praksisnær innovation, for en uddybning af gevinster ved inddragelse af medarbejdere i innovation.

hold til andre medarbejdergrupper i virksomheden og programlederen pointerer, at det gerne ses, at der er afsmittende virkninger ved videnpilots eksistens i virksomheden. Men virksomheder med en videnpilot evalueres primært på de direkte effekter ved videnpilots ansættelse. Det kommer blandt andet til udtryk i CEBR's effektmåling af videnpilot ordningen fra april 2010¹³, hvor der måles på bruttofortjenesten for virksomheder med en videnpilot, vækst i antal medarbejdere, vækst i lønomkostninger samt virksomhedens overlevelses-evne i forhold til en kontrolgruppe af virksomheder uden videnpiloter ansat. Sådanne effektmålinger har ikke fokus på en systematisk indhentning af viden om de indirekte effekter ved videnpilots ansættelse, såsom samspil med andre medarbejdere i innovationsprocesserne og afledte effekter heraf. Der er således et informationsbehov i forhold til at få afdækket effekterne af innovationsprogrammer såsom videnpiloterne på andre parametre end direkte kvantificerbare resultater for at klargøre potentialet ved inddragelse af medarbejdere i innovationsprojekter.

Udgangspunktet for Erhvervs- og Byggestyrelses Fornyelsesfond er, at der skal foretages omfattende evalueringer af projekter, der får støtte. I den forbindelse er der gjort overvejelser om hvordan medarbejderes placering i forhold til de projekter fonden yder bevillinger til skal indrammes og evalueres på.

"Der er intention om og et håb om, at der i projekter under Fornyelsesfonden vil inkludere et bredt udsnit af deltagere. Vi forventer, at innovationsprojekterne vil se medarbejder involvering. Formentlig vil dette være udtalt indenfor velfærdsområdet, der er et satsningsområde for Fornyelses Fonden. Der vil dog ikke være formelle krav om medarbejderinvolvering".

Gennemgangen af innovationsprogrammerne peger således på, at størstedelen af programmerne ikke særskilt understøtter projekter med medarbejderinddragelse, da det ikke falder ind under bevillingskravene på trods af udsagn fra programledere om, at projekterne har fordel af en bred forankring af medarbejdere i deltagerkredsen samt at der fra projektdeltagerens side opleves klare gevinster ved at være inddraget – både for medarbejderne selv og for de deltagende virksomheder som helhed.

Sammenhæng mellem bevillingskrav og projekters sammensætning

En tidligere analyse som DAMVAD har foretaget for Det Strategiske Forskningsråd¹⁴ viser, at der er en klar sammenhæng mellem udformningen af programmernes fokusområder og bevillingskrav og projekternes udformning og sammensætning. Samme tendens vidner nærværende analyse om. Når der ikke er fokus på inddragelse af en bred gruppe af medarbejdere i programmernes formålsbeskrivelser og bevillingskrav udformes projekterne ikke efter det. De udformes efter de formål og krav, der defineres som afgørende for at opnå bevilling.

¹³ CEBR (2010): "Effektmåling af videnpilotordningens betydning for små og mellemstore virksomheder". Udarbejdet for Forsknings- og Innovationsstyrelsen.

¹⁴ Se DAMVAD (2009): "Tværfaglighed i strategisk forskning". Udarbejdet for Det Strategiske Forskningsråd.

I og med at medarbejderinddragelse ikke indgår i projektbeskrivelser og bevillingskravene, er det heller ikke et opfølgingspunkt i de evalueringer, som flertallet af innovationsprogrammerne foretager. På trods af, at programlederne i interviewene vurderer, at projekter ofte bliver mere velfunderede, når medarbejdere med en praktisk indsigt og erfaring indgår, eksisterer der ingen systematik i forhold til at støtte inddragelsen af medarbejdere.

I forhold til at styrke praksisnær innovation er der en udfordring i, at de nuværende strukturer ikke understøtter en bred medarbejderinddragelse og forankringen i organisationerne. Skal praksisnær innovation styrkes gennem de offentlige forsknings- og innovationsprogrammer er der behov for at få koblet praksisnær innovation op på innovationsvirkemidlerne, så det indgår mere direkte i innovationsprogrammer, hvor det giver mening. Der er således behov for at indarbejde incitamentet til inddragelse af en bred medarbejdergruppe med praksisberøring i innovationsprogrammerne for bedre at understøtte udbredelsen af praksisnær innovation.

Mulighed for nye praksisnære fokusområder gennem innovationsmidler

Kortlægningen og analysen af de 36 forsknings- og innovationsprogrammer viser, at der kan være behov for at tilpasse eller udvikle nye virkemidler, hvis praksisnær innovation skal styrkes yderligere.

Fokus på højtuddannede i innovationsprogrammer

Muligheden for nye at praksisnære fokusområder i innovationsprogrammerne understøttes ved en statistisk gennemgang af uddannelsesbaggrund hos virksomheder, der deltager i innovationsprogrammer målt i forhold til det højest opnåede uddannelsesniveau hos medarbejdere ansat i virksomheden, der deltager i innovationsprogrammet.

DAMVAD har udviklet en samspilsdatabase¹⁵, der giver indsigt i hvilke virksomheder, der deltager i de eksisterende innovationsprogrammer og dækker projekter i alle større forsknings- og innovationspuljer, der har fokus på innovations- og forskningssamspil gennem udviklingsprojekter. Databasen inkluderer projekter, der har fået bevillinger primært i perioden 2007-2009. Sammenlagt er der gennemgået mere end 3.000 projekter, som inkluderer knap 6.400 danske projektdeltagelser.

Data fra samspilsdatabasen kan give en indikation om, hvordan uddannelsesniveaulet er sammensat i hos deltagerne i udvalgte innovationsprogrammer, der indgår i databasen. Det er belyst, hvordan uddannelsessammensætningen er for virksomheder, der indgår i de udvalgte programmer er sammenlignet med uddannelsessammensætningen i erhvervslivet i gennemsnit. Det er fremstillet i tabel 2 nedenfor.

¹⁵ De 11 programmer der er omfattet af DAMVADs samspilsdatabase er VTU's Innovationskonsortier, Højteknologifonden, Det Strategiske Forskningsråd, Finansministeriets ABT-fond, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris Innovationslov, Klima- og Energiministeriets Elforsk – effektiv energianvendelse, Energiteknologisk Udviklings- og Demonstrationsprogram, Økonomi- og Erhvervsministeriets Program for Brugerreven innovation, Regionale programmer – finansieret af Den Europæiske Socialfond og Den Europæiske Regionalfond (Økonomi- og Erhvervsministeriet) og EU's 6 og 7. rammeprogrammer.

Tabel 2. Højest gennemførte uddannelse for virksomheder i innovationsprogrammer opgjort i procent.

Innovationsprogram	Antal CVR-nr	Andel med grundskole	Andel med gymnasial udd.	Andel med erhvervsfaglig udd.	Andel med KVU	Andel med MVU/bachelor	Andel med LVU	Andel med Uoplyst uddannelse
Program for bruger-dreven innovation	181	29,1	8,7	33,4	6,4	9,6	10,3	2,5
ELFORSK	100	15,7	6,3	33,1	11,2	14,9	17,1	1,6
EUDP	112	30,4	6,9	29,5	8,1	10,9	12,2	2,0
EU's 6. rammeprogram	227	17,9	5,2	32,0	10,2	14,9	16,7	3,1
EU's 7. rammeprogram	99	18,9	6,2	30,9	10,0	12,8	17,7	3,5
Fødevarer Innovation	41	28,7	4,9	40,1	7,6	4,9	6,8	6,9
Højteknologifonden	113	20,6	5,4	32,1	10,4	12,6	15,3	3,5
Innovationskonsortier	214	18,7	6,3	34,9	10,4	13,4	14,2	2,2
Strategisk forskningsråd	106	19,0	7,0	36,6	9,9	10,8	14,2	2,5
Gennemsnit for erhvervsliv i DK		29,8	8,8	37,8	6,6	8	6	3

Kilde: DAMVAD's Samspilsdatabase matchet med Danmarks Statistiks registerbaserede arbejdsstyrkestatistik (RAS) med befolkningen ansat i private virksomheder pr. 1.1.2009. De regionale programmer er ikke omfattet af denne del af analysen. Og ABT fonden er af diskretionshensyn udgået af analysen.

Sammenholder man uddannelsesniveaut i innovationsprogrammerne med uddannelsesniveaut i erhvervslivet generelt, viser det, at der generelt set er en overrepræsentation af deltagere med en lang videregående uddannelse (LVU) i innovationsprogrammerne. Det ses blandt andet ved, at andelen af medarbejdere med en lang videregående uddannelse i alle programmer på nær et (Fødevarer Innovation), er langt større end gennemsnittet i erhvervslivet. For flere af programmerne er andelen af LVU'ere over dobbelt så stor som landsgennemsnittet, idet mens landgennemsnittet er 6 pct., så er tallet for f.eks. Innovationskonsortier 14 pct. og Højteknologifonden 15 pct. Samtidig viser opgørelsen, at for programmer med en høj procentandel af højtuddannede er der en tilsvarende lav andel af medarbejdere med et kortere uddannelsesforløb bag sig. For disse programmer ligger andelen af medarbejdere, der har gennemført grundskole eller gymnasial uddannelse, som den højest opnåede uddannelse, under landsgennemsnittet.

Men tallene viser også, at der er variation i antallet af højt- og lavtuddannede mellem programmerne. Det er især de højteknologiske og videntunge programmer som Strategisk Forskning, Højteknologifonden, ELFORSK og EU's rammeprogrammer, hvor der er en høj repræsentation af højtuddannede i programmerne, der langt overstiger landsgennemsnittet samt en tilsvarende lav andel af lavtuddannede, der samtidig placerer sig langt under landsgennemsnittet.

Det tyder på, at innovationsprogrammernes udformning i stor grad henvender sig til virksomheder med mange højtuddannede og at programmerne samtidig tilgodeser akademikerens kompetencer. Samtidig tegner opgørelsen også det billede, at virksomheder, hvor der er en stor andel af medarbejdere med en lavere gennemført uddannelse ikke i samme grad integreres i innovationsprogrammerne og at deres bidrag til innovation og vækst til dels overses af programmerne. På den måde er det tydeliggjort, at der er et uudnyttet potentiale

i forhold til i højere grad at inkludere virksomheder med en medarbejdersammensætning, der også omfatter faglærte og ufaglærte i innovationsprogrammerne for at kunne drage nytte af deres praktiske viden og erfaring. Således vil innovationsprogrammerne bidrage til at stimulere innovation hos andre kilder end akademikere og traditionelle videntunge virksomheder ved at inkludere en bredere involvering af medarbejdergrupper og virksomheder, der ellers ikke ville indgå i innovationsprojekter.

Samspil mellem faggrupper i innovationsprocesser skal støttes gennem fokus på praksisnær innovation i innovationsprogrammer

Med udgangspunkt i innovationskonceptet¹⁶ viser analysen, at der er et behov for og potentiale i et bedre samspil mellem faggrupper for at dyrke mangfoldighed, der er væsentlig forudsætning for innovation¹⁷. Ved at sætte yderligere fokus på de praktiske kompetencer i forbindelse med innovation vil der således være mulighed for at række ud til virksomheder, der deltager i innovation og således realisere et bredere innovationspotentiale i en bredere vifte af danske virksomheder. Innovationsprogrammer spiller en afgørende rolle i at understøtte, at potentialet i medarbejderdiversiteten og praksisnær innovation bliver udnyttet ved at stille krav til dets indfrielse i projekterne. Der ligger således en oplagt mulighed i at indtænke praksisnær innovation i de eksisterende virkemidler eksempelvis i at gøre den praktiske forankring af projekterne i virksomhederne mere fremtrædende som bevillingskrav. Dette vil ikke kun fremme involveringen af praktiske medarbejderkompetencer i innovationsprocesser, men også muliggøre en større grad af varige effekter ved projekterne, hvis prioriteten af projektforankringen øges i programmerne ved uddeling af bevilling til projekter.

Erfaringen fra interviewene viser dog også, at der med fordel kunne tænkes i udviklingen af nye virkemidler, der mere målrettet støtter praksisnær innovation. Eksempelvis i programmer, der giver støtte direkte til virksomheder, kunne der skabes en supplerende ordning, hvor der i stedet for udelukkende at have fokus på akademikere kommer fokus på ufaglærte og faglærte praktikere med specialiseret viden. Som en pendant til fokuset på akademikere som kilde til innovation kunne dette virkemiddel sætte fokus på specialiseret ufaglært og faglært viden som kilde til innovation for virksomheder.

Flere programledere peger på potentialet i praksisnær innovation, og betragter muligheden i at have det som selvstændigt fokusområde, som kan byde på nogle interessante perspektiver.

Pointen er dog, at praksisnær innovation skal ses som et supplement og en naturlig dimension af andre innovationsaktiviteter som virksomheder foretager sig og som derfor også indgår i innovationsprogrammerne. Derfor bør praksisnær innovation også i højere grad end tilfældet er i dag tænkes ind i eksisterende innovationsvirkemidler.

¹⁶ Se delrapport 2: Innovationskoncept for praksisnær innovation – hvad sætter gang i innovation?

¹⁷ Se DAMVAD (2008): Medarbejderdiversiteten innovation og mangfoldighed. Udarbejdet for Forsknings- og Innovationsstyrelsen.

Bilag 1 – Oversigt over innovationsprogrammer

Programkategori	Programmet	Ministerium	Formål	Deltagere (kategorier)	Fokus på praksisnær og medarbejder-dreven innovation	Fokus på evaluering og målopfyldning
1:1 støtte	ErhvervsPhD	VTU	At skabe viden mellem universitet og virksomhed igennem et ph.d. forløb	Ph.d. studerende, virksomhed, universitet	Nej, med mindre det er temaet for ph.d.en	Der foretages evalueringer af ordningen
	Videnpiloter	VTU	At få akademikers kompetencer og viden ud i SMV for at understøtte potentialet og udviklingen af disse.	Virksomheder, akademikere	Primært hvis det er inkluderet i den konkrete udviklingsopgave videnpiloten gennemfører under forløbet	Videnpilot-ordningen evalueres løbende og programmet tilrettes efter evalueringens resultater
	Regionale innovationsagenter	VTU	At understøtte SMV'ers innovationsbehov samt agere indgang til hele videnbasen i GTS-systemet, universiteter samt innovationspuljer	Virksomhedsrådgivere (innovationsagenter), virksomheder	Nej, ikke direkte	Midtvejsevaluering af innovationsagent ordning
	Innovationspakker (international rådgivning)	UM	At fremme innovation i SMV'er for derigennem at styrke konkurrenceevnen og internationaliseringsmuligheder	Virksomheder, innovationscentre i Kina, USA og Tyskland	Nej, ikke direkte	Evaluering af virksomhedernes forløb er et krav for at opnå bevilling
Netværksprojekter	Innovationsnetværk	VTU	At styrke samspillet om forskning, innovation og teknologiudvikling mellem virksomheder, videninstitutioner, Godkendte Teknologiske Serviceinstitutter og den offentlige sektor.	Virksomheder og videninstitutioner	Nej, ikke direkte	Halvårsrapport, handlingsplan, årsregnskab og halvårsregnskab for innovationsnetværk
	De europæiske teknologiske platforme (ETP) (1)	VTU	Et forum, hvor interessenter inden for et forskningsområde sammen laver en plan for udviklingen af et bestemt forskningsområde, en såkaldt strategisk forskningsdagsorden.	Industrien, forskningsinstitutioner, myndigheder og interesseorganisationer.	Er rettet mod industri og forskere – der er ikke noget særskilt fokus på medarbejdere	Opfølgning sker på EU plan. Styregruppe og følgegruppe er involveret i dette.

Innovationsprojekter	Innovationskonsortier	VTU	<i>Samarbejde om forskning og innovation mellem virksomheder, forskningsinstitutioner og almennyttige rådgivere.</i>	<i>Mindst to virksomheder, en forskningsinstitution og en almennyttig rådgivnings- og videnssprednings-part. Herudover kan konsortiet inddrage en lang række andre parter efter eget valg.</i>	<i>Nej, ikke direkte</i>	<i>Effektmåling og evaluering</i>
	Højteknologifonden	VTU	<i>At skabe ny forskningsbaseret viden og bedre markedspositioner for landets virksomheder.</i>	<i>Virksomheder og universiteter.</i>	<i>Kun inddirekte. Der er fokus på "samspil" og at "alle relevante faglige kompetencer er repræsenteret i projektet".</i>	<i>Evaluering på projekter, der får støtte fra fonden. Også tale om evalueringer foretaget af ekstern part, der dokumenterer om fondens investering har gjort en positiv forskel for det konkrete projekt.</i>
	Strategisk forskning	VTU	<i>Formålet med de strategiske forskningsprogrammer er helt overordnet at fungere som drivkraften i den fortsatte velstandsudvikling, forstået som den fortsatte økonomiske vækst, eller at bidrage til løsningen af væsentlige samfundsproblemer. Forskningen skal udnytte synergieffekterne ved at skabe samarbejde mellem relevante offentlige og private parter og faglige discipliner. Der kan søges om støtte til strategisk forskning inden for forskellige typer af virkemidler</i>	<i>Virksomheder og videninstitutioner</i>	<i>Medarbejdere kan indgå i projekter, men er ikke specificeret i formål eller krav</i>	<i>Forskningsrådssystemet er evalueret af et uafhængigt panel. En spørgeskemaundersøgelse blandt ansøgere samt selv-evaluering er gennemført. Formålet har været at belyse om forskningsrådet lever op til sit formål.</i>
	Videnkupon/Forskningskupon	VTU	<i>At støtte virksomhedernes køb af viden eller egentlig forskning i forbindelse med forsknings- og innovationssamarbejder mellem</i>	<i>SMV'er.</i>	<i>Nej, med mindre relationen mellem virksomheden og forskningsinstitutionen er båret af medarbejdere.</i>	<i>Evalueres løbende og der gøres status på de projekter, der er givet støtte til dog primært i forhold til målnehder som</i>

		<i>små og mellemstore virksomheder og videninstitutioner.</i>			<i>størrelse på virksomhed etc. virksomheder skal aflevere evalueringsskema, men mange har ikke udfyldt et.</i>
Eurostars (internationalt samarbejde)	VTU	<i>At fremme markedsrettede, europæiske forsknings- og udviklingsaktiviteter (FoU-aktiviteter) blandt forskningsintensive SMV'er.</i>	<i>Primært forskningsintensive SMV'er.</i>	<i>Fremgår ikke</i>	<i>Evalueret af et internationalt ekspertpanel</i>
Åbne midler	VTU	<i>At styrke samspillet mellem videninstitutioner og virksomheder om innovation og videnspredning til gavn for erhvervslivet.</i>	<i>Virksomheder og videninstitutioner</i>	<i>Ikke direkte, men "hensigten er at aktivere en række aktører, virkemidler m.m, som ikke i dag er en aktiv del af innovationssystemet."</i> <i>"En ansøgning til de 'Åbne midler' må ikke kunne passe ind under rådets eksisterende ordninger for samspil mellem virksomheder og videninstitutioner" – således mulighed for at medarbejderinvolvering vil efterleve disse krav.</i>	<i>Midtvejsevaluering</i>
<i>GazelleGrowth programmet (global vækst)</i>	VTU	<i>Programmet yder starthjælp til innovative og videnbaserede små- og mellemstore virksomheder, der kan realisere deres vækstpotentiale på det globale marked.</i>	<i>SMV'er</i>	<i>Fremgår ikke direkte.</i>	<i>Evalueres</i>
ABT fonden	FM	<i>ABT-fonden - Anvendt Borgernær Teknologi har som formål at afprøve og udbrede ny arbejdskraftbesparende teknologi samt nye samarbejds- og organisationsformer, der kan aflaste medarbejderne og give</i>	<i>Offentlig institution eller myndighed</i>	<i>Medarbejder nævnes eksplicit, det er dog ikke et eksplicit krav for at modtage støtte, at medarbejderne skal involveres.</i>	<i>Projekter, der modtager tilskud fra ABT-fonden bliver fulgt op på og evalueret af Styregruppen, der også har til opgave at koordinere, udmønte og udbrede projekterne.</i>

		mere tid til borgernær service og omsorg i den offentlige sektor.			
Innovationsloven	FVM	Hensigten med loven var at skabe en udvikling af produkter, produktionsprocesser eller markeder, som ellers ikke ville have fundet sted, eller først ville have fundet sted på et senere tidspunkt. Yderligere var hensigten at fremme udviklingen hen imod, at innovation bliver en del af virksomhedernes daglige gøremål og rutiner.	<i>Ejere, forpagtere, brugere af landbrug, gartneri, dambrug eller dansk erhvervsfiskefartøjer, offentlige og private forsknings- og forsøgsinstitutioner, private virksomheder, SMV, foreninger, o.l</i>	<i>Medarbejdere nævnes ikke eksplicit</i>	<i>Evaluering af innovationsloven er foretaget af Oxford Research og peger bla på at innovationsloven har skabt mange nye jobs, at innovation i de deltagende virksomheder er fem gange højere end uden tilskud samt at innovationsloven har afgørende betydning for igangsættelse af innovationsaktiviteter i fødevarer sektoren</i>
Erhvervsudvikling - forarbejdning (fødevarer)	FVM	Formålet med ordningen er at fremme innovation og udvikling af nye og bedre produkter, processer og teknologier i fødevarer- og skovbrugssektoren.	Det primære jordbrug, virksomheder vedrørende forarbejdning i fødevarer sektoren, herunder nonfood, og i skovbrugssektoren.	<i>Fremgår ikke</i>	<i>FødevarerErhverv skal kunne dokumentere tilskudsordningens virkninger. Ansøgere skal derfor bidrage til vurdering af investeringerne og afgive de oplysninger, som skønnes nødvendige for at vurdere investeringernes effekter, herunder ved efterfølgende evaluering af tilskudsordningen</i>
Erhvervsudvikling - det primære jordbrug	FVM	Formålet med ordningen er at fremme innovative og bæredygtige jordbrugsbedrifter gennem investeringer samt udvikling og anvendelse af nye processer og teknologier.	Primære jordbrugere, foreninger af primære jordbrugere, virksomheder, organisationer og offentlige og private forsknings- og forsøgsinstitutioner.	<i>Fremgår ikke</i>	<i>Der skal kunne dokumenteres tilskudsordningens virkninger. Ansøgere skal derfor bidrage til vurdering af investeringerne og afgive de oplysninger, som skønnes nødvendige for at vurdere investeringernes effekter, herunder ved efterfølgende evaluering af tilskudsordningen</i>
ElForsk - effektiv energianvendelse	KEMIN	<i>Effektiv udnyttelse af el i overensstemmelse med</i>	<i>Virksomheder indenfor elsektoren og</i>	<i>Fokus på brugervenlighed og anvendelsesorientering, men</i>	<i>Der er fokus på at projekterne skaber resultater, der kan</i>

		<i>miljømæssige og samfundøkonomiske hensyn gennem udbredelse af energieffektive produkter, anlæg, bygninger, processer eller metoder og energibevidst brugeradfærd</i>	<i>videninstitutioner</i>	<i>medarbejdere nævnes ikke direkte.</i>	<i>udnyttes i praksis. Der skal løbende indsendes perioderapportering, der synliggør projektets fremdrift og løbende resultater. Regnskaber skal samtidig også indleveres.</i>
ForskEI - miljøvenlig energiproduktion	<i>KEMIN</i>	Udnyttelse og indpasning af miljøvenlige elproduktionsteknologier Udvikling af et miljøvenligt og sikkert elsystem	Offentlige eller private erhvervsvirksomheder eller videninstitutioner	<i>Nævnes ikke</i>	<i>Evaluering gennemført i 2009 på program og klynge niveau. Spørgeskema undersøgelse blandt modtagere af midler. Fokus er på om programmet møder dets formål samt indsamle viden om effekter.</i>
<i>ForskNG - udvikling af gasteknologier</i>	<i>KEMIN</i>	Reduktion af miljøpåvirkningerne fra det danske naturgassystem Udvikle gasteknologier for nye typer gas, for eksempel biogas, forgasningsgas, brint og syntetiske gasser	Offentlige eller private erhvervsvirksomheder eller videninstitutioner	<i>Fremgår ikke</i>	<i>Der kommer ganske få ansøgninger, så disse evalueres grundigt. Det fremgår også at de færdige projekter gennemgår en evaluering.</i> <i>Ansøgninger til ForskNG vil blive koordineret med programmerne ForskEL og ForskVE, således at ansøgninger der ligger bedre under disse programmer kan overføres, og således at der ikke er dobbeltfinansiering eller overlap af aktiviteter i andre projekter.</i>
<i>ForskVE - små VE teknologier</i>	<i>KEMIN</i>	Udbredelse af små vedvarende energiteknologier	<i>Virksomheder og offentlige videninstitutioner</i>	<i>Fremgår ikke</i>	<i>Evne til at producere miljøvenlig el samt formidling er fokusi projektbeskrivelsen og derfor et område, der er centralt i evalueringen</i>

Energiteknologisk Udviklings- og Demonstrationsprogram (EUDP)	KEMIN	Opråelse af energipolitiske målsætninger om forsynings sikkerhed, hensyn til det globale klima og et renere miljø samt omkostningseffektivitet Udnyttelse og udvikling af erhvervspotentialer på området til gavn for vækst og beskæftigelse	Offentlige eller private erhvervs virksomheder eller videninstitutioner med hjemsted i Danmark	<i>Fremgår ikke direkte</i>	<i>Der vil være opfølgning på de projekter, der får støtte. Der er i øvrigt koordinering med ForskEi og Eiforsk, højteknologifonden, det strategiske forskningsråd samt også for at sikre samlet effekt af den offentlige indsats</i>
Program for brugerdreven innovation	ØEM	Program for brugerdreven innovation skal styrke brugerdreven innovation i virksomheder og offentlige institutioner. Ved brugerdreven innovation forstås en systematisk tilgang til udvikling af nye produkter, serviceydelser, processer, organisationsformer mv., der bygger på udforskning og inddragelse af brugeres liv, identitet, praksis eller behov, herunder ikke erkendte behov. Programmet skal bl.a. yde et væsentligt bidrag til, at danske virksomheder og offentlige institutioner bliver mere innovative, og føre til øget vækst i de deltagende virksomheder og øget brugertilfredshed i de offentlige institutioner.	Virksomheder, herunder små og mellemstore virksomheder, og offentlige institutioner.	Fokus er primært på inddragelse af brugere. Medarbejdere indgår dog som middel til at inddrage brugerbehov, da medarbejdere har erfaring med bruger behov.	<i>Virksomheder, der deltager skal udfylde evalueringsskemaer. Der følges på på opnåelse af milepæle. Midtvejs evaluering på hele programmet har været medvirkende til at justere programmet.</i>
Pulje til medarbejderdreven innovation	ØEM	Udvalgte forsøg og demonstrationsprojekter vedrørende medarbejderdreven innovation i den offentlige sektor. Fremme medarbejderdreven innovation som metode til bedre opgaveløsning og øget kvalitet i den offentlige service. Medarbejderdreven innovation defineres som en	Offentlige institutioner og virksomheder, herunder små og mellemstore virksomheder, der indgår i samarbejde med offentlige institutioner.	<i>Dette program har som krav, at medarbejdere er ophav til innovation.</i>	<i>Virksomheder, der deltager skal evaluere projektet. Foretages desuden overordnede evalueringer.</i>

		situation, hvor medarbejderstaben bredt set bidrager aktivt og systematisk i en innovationsproces, der, når den er gennemført, skaber værdi.			
Den Europæiske Socialfond/ Regioner	ØEM	Formålet med strukturfondsindsatsen 2007-2013 er at styrke rammevilkårene for dansk erhvervsliv via en styrket indsats inden for innovation, anvendelse af ny teknologi, iværksætteri og uddannelse.	Offentlig- og privat institutioner samt private virksomheder	Medarbejder involvering er ikke et hovedtema for fonden, men dets områder såsom "kompetenceudvikling af ansatte på det danske arbejdsmarked" har mulige snitflader med medarbejderinvolvering.	Evalueringer af projekterne udført af konsulentbureauer. Fokus er på Case studier og effekter.
Den Europæiske Regionalfond/Regioner	ØEM	Den Europæiske Fond for Regionaludvikling skal bidrage til at udligne de største regionale skævheder i Fællesskabet ved at deltage i udviklingen og strukturtilpasningen af de områder, der er bagefter i udvikling, og i omstillingen af de industriområder, der er i tilbagegang.	Lokale aktiviteter i regionerne er målgruppen	Fremgår ikke som fokusområde eller krav for at opnå bevilling	Evaluering og effektmåling foretages systematisk for at indhente viden om hvordan de bevilgede midler anvendes. Formålet er ikke kontrol, men at indhente viden om, hvad der virker.
Virksomhedsordningen (miljøindsats)	MIM	Virksomhedsordningen har til formål at understøtte virksomhedernes udvikling af miljøfremmende indsatser ved at forbedre virksomhedernes rammevilkår med særlig fokus på miljøarbejdet, fremme en bæredygtig udvikling, sikre en effektiv gennemførelse af EU-regulering og andre internationale forpligtelser og forenkle virksomhedernes miljøforvaltning.	Private og offentlige virksomheder, forskningsinstitutioner, universiteter og offentlige myndigheder	Ikke et særskilt fokus på medarbejdere	Projektlederne vil, når tilsagn er givet, blive bedt om at udfylde et skema om mål, målgruppe, resultater og effekter af projektet. Skemaet udfyldes med henblik på formidling til andre interesserede virksomheder, for at sikre hensigten om øget involvering. Disse temaer er genstand for evaluering.

<i>Produktudviklingsordningen for skovbruget og træindustrien</i>	<i>MIM</i>	Ordningens primære formål er at styrke konkurrenceevnen og mindske konjunkturfølsomheden for skovbruget og træindustrien med henblik på en god ressourceudnyttelse af det miljøvenlige råstof træ.	Ejere, forpagtere af skovbrugsejendomme, virksomheder, institutioner, enkeltpersoner, private erhvervsvirksomheder samt private forsknings- og forsøgsinstitutioner	<i>Medarbejdere nævnes primært i relation til, at der kan søges om støtte til deres aføning, hvis de indgår i projektet. Ikke et decideret fokus på deres inddragelse.</i>	<i>Projekter, der er afsluttede skal aflvere slutrapport med fokus på processen, resultater og samfundseffekter, forbedringsforslag til ordningen</i>
<i>Tilskud til miljøeffektiv teknologi</i>	<i>MIM</i>	Hovedformålet er at understøtte udvikling af perspektivrige teknologiske løsninger, som ellers ikke ville blive udviklet samt at fremskynde udviklingen af teknologiske løsninger, der kan bidrage til at løse væsentlige, globalt udbredte miljøproblemer.	Private og offentlige virksomheder, organer, aktører og institutioner kan søge om tilskud.	<i>Det nævnes at der kan søges om midler til teknikere under personaleudgifter, hvis disse indgår som en del af forskningsprojektet. Ellers ikke fokus på at medarbejdere inddrages.</i>	<i>Evaluering og tildeling af tilskud vil ske i Miljøministeriets sekretariat for miljøeffektiv teknologi, som også vil rådgive, vejlede og informere virksomhederne om andre tilskudsmuligheder, konkrete projekter mv.</i>
<i>Produktionsafgiftsfonden for juletræer og pyntegrønt</i>	<i>MIM</i>	Fondens hovedformål er at bidrage til, at der kan produceres kvalitetsprodukter (juletræer og pyntegrønt) med anvendelse af bæredygtige produktionsprincipper. Herigennem skabes indtjening og beskæftigelse for sektoren som helhed, ligesom der sikres, at produktionen sker på en miljømæssig forsvarlig måde. Herunder at støtte en fælles markedsføringsindsats der kan henlede forbrugernes opmærksomhed på de nye miljøvenlige og økologiske produkter, der vil følge af satsningen på en omstilling til en mere miljøvenlig produktion.	Forskning- og forsøgsinstitutioner, sammenlutninger og foreninger indenfor juletræ- og pyntegrøntsektoren, selvejende institutioner, fonde og private virksomheder.	<i>Intet særskilt fokus på medarbejdere</i>	<i>Gennemførte projekter afleverer rapport over resultater i forbindelse med afslutning af projektet i forhold til resultater og videreformidling. Ordningen ophører i 2012, så der bliver ikke gennemført yderligere evalueringer.</i>
<i>Teknologipuljen for jord- og grundvandsforurening</i>	<i>MIM</i>	Formålet med ordningen er afprøvning og udvikling af nye rensnings- og afværgeteknologier	Målgruppen for ordningen er primært regionerne. Miljøstyrelsen	<i>Der er ikke fokus på medarbejdere.</i>	<i>Relevans og effekt er parametre, der afgør støtten. Derfor måles og evalueres der</i>

		på jord- og grundvandsforureningsområdet for at skabe grundlag for at foretage mere effektive oprydninger af forurenede lokaliteter.	igangsætter selv ca. halvdelen af projekterne indenfor de beskrevne indsatsområder. De resterende projekterne igangsættes som oftest i samarbejde med regionerne		<i>på dette i forbindelse med projekterne.</i>
<i>Miljøstyrelsens Program for Bekæmpelsesmiddelforskning</i>	<i>MIM</i>	Formålet med programmet er at styrke videngrundlaget for den samlede forskning om bekæmpelsesmidler for derved også at sikre et solidt grundlag for administration af lovgivning og udformning af handlingsplaner for bekæmpelsesmiddelområdet.	Private og offentlige forskningsinstitutioner samt til private virksomheder.	<i>Det fremgår ikke om medarbejdere skal være involverede</i>	<i>Der er løbende opfølgning gennem følgegrupper, hvor projektlederen skal præsentere status for projektet i henhold til definerede milepæle. Følgegruppen rådgiver, vurderer, vejleder og koordinerer omkring projekterne.</i>
Forebyggelsesfonden - ny teknologi der forebygger nedslidning	<i>Forbyggelsesfonden</i>	Fondens formål er at yde støtte til at forebygge og forhindre fysisk og psykisk nedslidning. Fonden giver støtte til projekter, der vil udvikle ny teknologi, som kan forebygge og forhindre fysisk og psykisk nedslidning. Projekterne skal fokusere på at forebygge nedslidning i særligt udpegede brancher og jobgrupper, hvor de ansatte har særlig risiko for ikke at holde et helt arbejdsliv eller have et stort sygefravær på grund af nedslidning. Fondens formål bredt set er at støtte projekter, der knytter sig til arbejdspladser med henblik på: At forebygge nedslidende rutiner og arbejdsgange og fastholde syge medarbejdere i sær-	Offentlig og private virksomheder	<i>Medarbejdere er involverede i projekterne og er også i fokus i projektbeskrivelserne, især delmål 1, der omhandler medarbejder i udpegede brancher med fare for nedslidning. Det fremhæves at "Der skal være en skriftlig aftale mellem arbejdstager- og arbejdsgiversiden om, at de er enige om projektets mål og initiativer"</i>	<i>Der sker afrapportering til fonden ved projektets afslutning – både en selvevaluering og et regnskab.</i>

			ligt udpegede nedslidningstruede brancher og jobgrupper, At styrke rehabilitering af syge og handicappede og styrke bevidstheden om risiko ved rygning, alkohol, fedme og fysisk inaktivitet			
EU's 7. rammeprogram (for-projekter)	EU		At gøre det lettere for danske små og mellemstore virksomheder at deltage i EU's 7. rammeprogram, så de herigennem sikres et større internationalt netværk og bedre udviklingsmuligheder.	Små og mellemstore virksomheder	<i>Ikke direkte fokus – der er meget fokus på forskere.</i>	<i>Ved projektets afslutning indsendes rapport over resultater ved projektet samt budget. Dernæst udbetales tilskudet.</i>
Nye programmer	GUDP	FVM	GUDP skal skabe mere sammenhæng mellem forskning, udvikling og demonstration af viden på fødevarer-, jordbrugs-, fiskeri- og akvakulturområdet. Programmet skal også medvirke til, at der bliver givet midler til de forsknings-, udviklings- og demonstrationsprojekter som har de største potentialer og løser de mest centrale udfordringer i fødevarer-sektoren.		<i>"GUDP tager udgangspunkt i konkrete udfordringer for fødevarer-sektoren med henblik på at sikre en helhedsorienteret tilgang til løsninger, der indtænker hele kæden fra forskning til ibrugtagning af ny viden" – herunder kan medarbejdere tænkes at blive inddraget</i>	<i>For at understøtte den nye tilgang med fokus på sektorspecifikke udfordringer er det desuden hensigten, at der under GUDP skal fastlægges individuelle og præcise mål for de indsatser, der igangsættes for at løse udfordringerne. Mål, som skal sikre effekt i forhold til udfordringerne, og som muliggør løbende effektvurderinger på baggrund af konkrete milepæle.</i>
Fornylsesfonden	ØEM		Understøtte virksomheders forretningsmuligheder inden for grøn vækst og velfærd, Understøtte omstilling til nye erhvervs- og vækstmuligheder i hårdt ramte områder og Skabe vækst, beskæftigelse og eksport	Privat virksomhed eller privat organisation	<i>Nævnes brugerdreven innovation, hvor 'bruger' også kan dække over medarbejdere uden inddragelse af medarbejdere er et særsildt krav</i>	<i>Bliver fortaget løbende evalueringer, der skal dokumentere effekter samt en slut evaluering, der dokumenterer resultater, process og effekt.</i>

Kilde: DAMVAD 2010 med inspiration fra Forsknings- og Innovationsstyrelsens publikation "Innovationstilbud til virksomheder – En guide for rådgivere" (2009). Anm.: Der er anvendt følgende forkortelser i ovenstående skema: VTU – Videnskabsministeriet, UM – Udenrigsministeriet, FM – Finansministeriet, FVM – Fødevarerministeriet, KEMIN – Klima- og Energiministeriet, ØEM – Økonomi- og Erhvervsministeriet, MIM – Miljøministeriet

Bilag 2 – Datakilder og metode

Desk research af innovationsprogrammer

Der er gennemført en gennemgang af 36 centrale innovationsprogrammer, der er udvalgt fra Forsknings- og Innovationsstyrelsens publikation "Innovationstilbud til virksomheder – En guide for rådgivere" (2009). De 36 programmer dækker hovedparten af programmerne på Forsknings- og Innovationsstyrelsens oversigt over innovationspuljer i 2009¹⁸, samt Erhvervs- og Byggestyrelsen nye Fornyelsesfond og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri's nye ordning Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram (GUDP), samt de europæiske teknologiplatforme (ETP), som Forsknings- og Innovationsstyrelsen er ansvarlige for.¹⁹

Formålet med gennemgangen har været at få et overblik over graden af fokus på inddragelse af medarbejdere i innovationsprogrammer. Rent operationelt er innovationsprogrammerne gennemgået et efter et med udgangspunkt i offentligt tilgængeligt materiale med udgangspunkt i håndbogen over innovationstilbud og suppleret med data fra programmernes hjemmesider. Programbeskrivelserne og bevillingskrav er eftersat for at fastslå, om der specifikt er fokus på inddragelse af medarbejdere i forhold til at efterleve formkrav og bevillingskrav opstillet i programmet. Udgangspunktet er således at betragte om der er et udtalt fokus på medarbejdere i innovationsprogrammerne som det kommer til udtryk i det offentligt tilgængelige materiale som der findes om programmerne.

Denne tilgang medfører, at det er muligt at karakterisere et program som havende et ikke udtalt fokus på inddragelse af medarbejdere, men i realiteten sagtens muliggøre at projekter, der har medarbejdere inddraget kan opnå støtte fra programmet. Det kan hænge sammen med en bred bevillingsramme hvorunder der kan søges midler eller at de virksomheder, der deltager i innovationsprogrammer har fokus på at inddrage medarbejdere i innovationsprojekter. Dette er svært at undgå uden at foretage en nærmere analyse af hvert enkelt projekt for at dokumentere om der er medarbejdere inddraget i projekter uden, at det nødvendigvis er specificeret i program beskrivelserne. Eftersom formålet med gennemgangen har været at fastslå om innovationsprogrammer har fokus på medarbejderes inddragelse i projekter, der kan søge om midler under programmernes bevillingskrav, så har vurderingen været, at en gennemgang af det offentlige materiale vil give en god indikator for om der speci-

¹⁸ Se Forsknings- og Innovationsstyrelsen (2009): Innovationstilbud til virksomheder – En guide for rådgivere. Forsknings- og Innovationsstyrelsens EU program Artemis og Udenrigsministeriets program for Offentlige Private Partnerskaber i udviklingslande er ikke omfattet af kortlægningen.

¹⁹ De 36 programmer dækker 99 pct. af midler til de programmer Forsknings- og Innovationsstyrelsen inddrager i deres guide. Ikke alle 36 programmer er finansieret på finansloven. Det gælder de 9 programmer: EU's 7. rammeprogrammer (der kan gennem VTU's program for innovationsprojekter ydes midler til ansøgninger til EU's 7. rammeprogrammer), Eurostars, Artemis, De europæiske teknologiske platforme, VTU's GazelleGrowth programmer (der er ikke afsat midler på finansloven i 2009), ElForsk, ForskEL, ForskNG og ForskeVE. De regionale innovationsagenter er en ordning under GTS-institutterne, så de er på finanslov, men dækket af de midler i kategorien "blokmidler til institutioner". Se delrapport 3: Bevillinger til og effekten af forskning og innovation. De 26 andre programmer, der er finansieret på finansloven og inkluderet i de erhvervsrettede midler udgør 76 pct. af de midler, idet de 26 programmer står for 2,6 mia. kr. i 2009 ud af de samlede erhvervsrettede midler på 3,5 mia. kr. på finansloven. Se bilag 2 i delrapport 3 for en nærmere oversigt over de programmer, der indgår i de erhvervsrettede midler.

fikt sættes fokus på medarbejdere i innovationsprogrammerne og at det vil være fra optik af en potentiel virksomhed, der søger midler. Det gennemgangen kan vise er således om der er fokus på medarbejdere i programmerne og ikke om der er medarbejdere inddraget i konkrete projekter.

Desk researchen suppleres af kvalitative interviews med programlederne, hvor de generelle tendenser fra gennemgangen søges uddybet gennem programledernes indsigt og perspektiver.

Kvalitative interviews

Der er som supplement til desk researchen gennemført 16 kvalitative interviews. De kvalitative interviews omfatter to forskellige respondentgrupper:

- Programledere på innovationsprogrammer (6 interviews)
- Medarbejdere der deltager i projekter under innovationsprogrammer (10 interviews)

Formålet med interviewene er at opnå en mere dybdegående forståelse for tendenser, der er synliggjort i spørgeskemaanalysen samt mere nuanceret viden om programlederes og projektdeltageres holdninger til og erfaringer med praksisnær innovation drevet af medarbejdere. I anvendelsen af interviewene er der derfor tages højde for, at interviewene rummer den enkelte medarbejders oplevelse af og erfaring med innovation og det derfor kan forholde sig anderledes om andre medarbejdere var adspurgt.

Udvælgelse af innovationsprogrammer

Udvælgelsen af innovationsprogrammer er sket på baggrund af den oversigt over innovationsprogrammer som anvendes i analysen og som er baseret på den håndbog, som er udarbejdet af en tværministeriel arbejdsgruppe ledet af Rådet for Teknologi og Innovation. I udvælgelsen af de konkrete programmer har der været anvendt fire selektionskriterier for at sikre, at programmerne var repræsentative samt demonstrerede et potentiale for praksisnær innovation. Selektionskriterierne var følgende:

- Programmet er rettet mod virksomheder – både produktions- og servicevirksomheder
- Programmet har fokus på medarbejderinnovation, procesinnovation eller opbygning af innovationskompetencer
- Programmerne dækker innovationsprojekter, netværksprojekter og 1:1 støtte
- 3 til 4 programmer der har gennemført projekter/ 1 til 2 nye programmer

Selektionskriterierne udmøntede sig i en bruttoliste med 12 programmer. Udvælgelsen af de 6 konkrete programmer, der skulle anvendes til kvalitative interviews skete i samarbejde med LO. I udvælgelsen har der ligeledes været lagt vægt på at sikre programmer, der repræsenterer flere ministerier. Det udvalgte programmer er følgende:

- Innovationskonsortier
- Pulje for medarbejderdreven innovation
- Program for brugerdreven innovation
- Innovationsloven (fødevarer)
- Videnpiloter
- Fornyelsesfonden

Der er gennemført interview med programledere fra hvert af de udvalgte 6 innovationsprogrammer. **Alle** interviewene er gennemført personligt face-to-face. Interviewene er ydermere gennemført som semi-strukturerede interviews, for at sikre, at interviews tilpasses den enkelte respondents særlige situation og viden. Der er til brug for interviewet udarbejdet en spørgeguide, som respondenterne forud for interviewet har fået spørgsmålene tilsendt per e-mail.

Spørgsmålene var formuleret som åbne spørgsmål, da formålet med interviewene var at få indsigt i holdninger til og erfaringer med tværfaglighed set ud fra den pågældende respondents optik. Åbne spørgsmål er i dette henseende en fordel, da det muliggør nye vinkler på tingene samt at få dybdegående indblik i respondents viden på området.

Udvælgelse af projekter under innovationsprogrammer

Udvælgelsen af projekter er sket på baggrund af selektionen af innovationsprogrammerne. Der er tilstræbt at udvælge 1-2 projekter fra hvert innovationsprogram og ud fra følgende selektionskriterier.

- Projektet har fokus på medarbejderdreven innovation, procesinnovation eller opbygning af innovationskompetencer
- Ikke- akademiske uddannelsesinstitutioner /eller brancheorganisationer har deltaget i projektet
- Medarbejdere med en erhvervsfaglig eller ufaglært baggrund har deltaget i projektet

Potentielle projekter er gennemgået baseret på offentligt tilgængeligt materiale om projekter under de forskellige innovationsprogrammer og er screenet ud fra de ovenstående kriterier. Det resulterede i en bruttoliste på 20 projekter, hvoraf de mest perspektivrige projekter blev udvalgt i samråd med LO. Det har dog været nødvendigt løbende at foretage research for at finde på nye projekter, hvis de eksisterende var gennemført for lang tid siden og der således ikke var en bevidsthed om projektet i pågældende institution. Udvælgelsen resulterede i følgende projekter:

- Intellicare (Innovationskonsortier)
- Specialinstitutionen Midgården (Medarbejderdreven innovation)
- Fremtidens platform (Medarbejderdreven innovation)
- Offentlig mad services i storkøkkener (Medarbejderdreven innovation)

- Omkostningstunge kommunale opgaver (Program for brugerdreven innovation)
- Baderum for alle (Program for brugerdreven innovation)
- DESINOVA-projektet (Program for brugerdreven innovation)
- Den virtuelle slagter (Innovationsloven (fødevarer))
- Kallesøe Machinery (Videnpilot)
- Peugeot Slagelse (Videnpilot)

Der er gennemført interview med medarbejdere, der har deltaget i et af ovenstående projekter. Det er primært faglærte medarbejdere, der har deltaget i interviewene. Fra projektet Specialinstitutionen Midgården har der dog været udført to interviews efter ønske fra organisationen. Alle interviewene er gennemført over telefonen. Interviewene er gennemført som semi-strukturerede interviews for at sikre, at interviews tilpasses den enkelte respondents særlige situation og viden. Der er til brug for interviewet udarbejdet en spørgeguide, som respondenterne forud for interviewet har fået spørgsmålene tilsendt per e-mail.

Spørgsmålene var formuleret som åbne spørgsmål, da formålet med interviewene var at få indsigt i holdninger til og erfaringer med tværfaglighed set ud fra den pågældende respondents optik. Åbne spørgsmål er i dette henseende en fordel, da det muliggør nye vinkler på tingene samt at få dybdegående indblik i respondents viden på området.

Sampilsdatabasen

DAMVAD har udviklet en sampilsdatabase, der giver indsigt i hvilke virksomheder, der deltager i de eksisterende innovationsprogrammer og dækker projekter i alle større forsknings- og innovationspuljer, der har fokus på innovations- og forskningssamspil gennem udviklingsprojekter²⁰. Eksempler på programmer, der er dækket af Sampilsdatabasen er Innovationskonsortier, strategisk forskning, EUDP, Innovationsloven og EU's rammeprogrammer og regionale projekter inden for innovation og erhvervsudvikling bevilget af de Regionale Vækstfora. Databasen inkluderer projekter, der har fået bevillinger primært i perioden 2007-2009. Sammenlagt er der gennemgået mere end 3.000 projekter, som inkluderer knap 6.400 danske projektdeltagelser²¹ (dækker over 2.500 deltagere fra både offentlig og privat sektor) med en samlet årlig bevilling på ca. 2,5 mia. kr., hvilket i 2009 svarer til tre fjerdedel af den erhvervsrettede innovationsstøtte.

I fremgangsmåden er virksomhedsdata i Sampilsdatabasen koblet med den register baserede arbejdsstyrke statistik (RAS-registret) hos Danmarks Statistik. Det har givet mulighed for at belyse kompetencestrukturen i de virksomheder, der deltager i de givne programmer.

²⁰ De 11 programmer der er omfattet af DAMVADs sampilsdatabase er VTU's Innovationskonsortier, Højteknologifonden, Det Strategiske Forskningsråd, Finansministeriets ABT-fond, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris Innovationslov, Klima- og Energiministeriets Elforsk – effektiv energianvendelse, Energiteknologisk Udviklings- og Demonstrationsprogram, Økonomi- og Erhvervsministeriets Program for Brugerdreven innovation, Regionale programmer – finansieret af Den Europæiske Socialfond og Den Europæiske Regionalfond (Økonomi- og Erhvervsministeriet) og EU's 6 og 7. rammeprogrammer.

²¹ En virksomhed, videninstitution, eller andre aktører kan godt deltage i flere projekter. Og vil tælle med hver gang de deltager i et nyt projekt.

DAMVAD har i den forbindelse leveret data i form af CVR numre fra Samspilsdatabasen til Danmarks Statistik, hvorefter Danmarks Statistik har leveret data - hentet fra deres relevante registre - tilbage til DAMVAD. Efterfølgende har DAMVAD analyseret de sammenkoblede data fra Danmarks Statistik. ABT fonden er af diskretionshensyn udgået af analysen. De regionale programmer er ikke dækket af analysen.

Virksomhedernes kompetencestruktur vil blive opgjort efter hvor mange personer i virksomhederne, der har en bestemt uddannelse som deres højeste opnåede og der vil tages udgangspunkt i følgende opdelinger:

- Grundskole
- Gymnasiale uddannelser (almengymnasiale og erhvervgymnasiale)
- Erhvervsuddannelser
- Korte videregående uddannelser
- Mellemlange videregående uddannelser og bacheloror
- Lange videregående uddannelser og Ph.d.

I forhold til registreringen er det den højst gennemførte uddannelse, der tæller. Det betyder, eksempelvis at en universitetsuddannet ingeniør, der har suppleret sin uddannelse med en erhvervsfaglig uddannelse vil stå registreret under lang videregående uddannelse (LVU), da det er den højst gennemførte uddannelse.

Samspilsdatabasen dækker virksomheders og videninstitutioners deltagelse i følgende større offentlige forsknings- og innovationsprogrammer såsom: *Innovationskonsortier, Strategisk Forskning, Program for brugerdreven innovation, Højteknologifonden, Fødevarer Innovation, EUDP, ELForsk, samt dansk deltagelse i EU's 6. og 7. rammeprogram.*

Databasen indeholder følgende grundoplysninger:

Virksomheder	Offentlige institutioner
<ul style="list-style-type: none"> • Deltagelse i program og projekt (projekt id) • Navn og cvr-nummer • Branche, virksomhedsstørrelse og geografisk lokalisering • Projektbevilling 	<ul style="list-style-type: none"> • Deltagelse i program og projekt (projekt id) • Institutionsnavn og cvr-nummer • Projektbevilling

I anvendelsen af data er der taget højde for, at datakørslerne fra Danmarks Statistik er baseret på generelle gennemsnit for alle ansatte på virksomheder med det gældende CVR-nummer, der er registreret i Samspilsdatabasen. Det betyder, at der er tale om alle ansatte på f.eks. Danish Crown og ikke kun de ansatte, som er i den afdeling, der har deltaget i innovationsprogrammet. Man kan derfor godt have et meget lavt gennemsnitligt uddannelsesniveau i virksomheder samtidigt med, at man har en meget tung FoU afdeling med 100 pct. Phd uddannede. Der skal derfor tages det forbehold, at tallene tegner et billede af uddannelsessammensætningen hos de virksomheder, som deltagere i innovationsprogrammerne og ikke specifikt på de konkrete deltagere i projekterne.